Guix 375 | Juny 2011 | p. 58-62

TEMA DEL CURS

CONSTRUIR L'AULA DES DE LA CONDICIÓ HUMANA

Escola Riera de Ribes

Poblar l'escola. Acollir i integrar els mestres que hi arriben

Mercè Cuadras

Si fem un paral·lelisme entre poble i escola i ens preguntem qui pobla aquest poble que és l'escola, la resposta genèrica seria: «Les persones», però, filant prim i parlant de l'escola com a institució, podríem dir que la pobla, l'habita, la comunitat educativa, és a dir, alumnes, famílies i mestres.

PARAULES CLAU: acollida, acompanyament del professorat, comunitat educativa, escola que aprèn, formació del professorat.

El Diccionari de la llengua catalana, de l'Institut d'Estudis Catalans, en una de les definicions de comunitat, diu:

> Comunitat: *Grup social que es caracteritza generalment per un vincle territorial i de convivència o per una afinitat d'interessos i de conviccions ideològiques.*

Si pensem que la comunitat forma un poble, que en aquest cas seria l'escola, el mateix diccionari defineix:

> Poble: *Conjunt d'habitants d'un territori, units per vincles socials i per una identitat cultural comuna forjada històricament.*

Aquest poble escola està format per una diversitat de persones que parteixen d'una identitat cultural comuna, que comparteixen l'interès per l'aprenentatge dels infants i que estableixen uns vincles socials que els fa esdevenir una comunitat que aprèn.

En aquesta comunitat, les mestres i els mestres tenim la responsabilitat com a professionals d'assumir que l'aprenentatge es desenvolupi amb èxit i amb benestar.

Aquesta tasca, però, no és fàcil, i menys en el temps actual, època de canvis i d'incerteses en què cal anar construint comunitat tot partint de la reflexió i de la formació i revisant constantment la feina feta.

Però, com acollim a les escoles les mestres i els mestres que arriben i que, juntament amb els que ja hi són, formen part d'aquesta comunitat que aprèn, per afavorir que es forgi un compromís col·lectiu?

Trobar respostes a aquesta pregunta és fonamental i segurament n'hi haurà moltes i seran variades. La meva vivència personal a l'escola m'ha fet veure que cal acollir per crear vincles, per refermar una cultura de col·laboració entre els que ja hi són i els que hi arriben. Una cultura basada en el respecte, la confiança en un mateix i en l'altra persona, en les experiències cognitives que cadascú aporta, en la capacitat de treballar en equip, en les emocions que impregnen totes les nostres decisions..., amb el convenciment que podem forjar una identitat cultural comuna.

L'equip d'ensenyants ha de funcionar com una veritable comunitat d'aprenentatge, igual com fan els nens i les nenes a l'aula

Integrar per arribar a un progrés col·lectiu i del col·lectiu, desenvolupant accions que mantinguin i que augmentin l'autoestima dels mestres, de tots els mestres, i que assegurin la coherència de centre.

Per abordar aquest repte, l'equip d'ensenyants ha de funcionar com una veritable comunitat d'aprenentatge, igual com fan els nens i les nenes a l'aula. Han de poder contrastar les seves idees amb les dels altres, amb les de les persones expertes, i anar construint un projecte comú.

Acollir i integrar és possible i assumible si tenim present que «les interaccions entre individus són les que permeten la perpetuïtat de la cultura i l'autoorganització de la societat» (Morin), per tant, potser cal trobar temps, espais i moments a les escoles per portar a terme aquestes interaccions.

Per fer-ho, cal ser flexible, cal anar-se ajustant a les necessitats de cada moment i estar predisposat a construir una identitat educativa comuna i compartida, amb la implicació de la comunitat docent i, en especial, de l'equip directiu del centre, de tot el professorat i també de l'alumnat.

Cadascú des del seu lloc, i amb la mirada que aporta des de l'espai que ocupa, ens pot ajudar a crear, entre els mestres que arriben nous, un clima de seguretat, un sentiment de pertinença al col·lectiu de persones que formen l'escola, i també pot ajudar-los a viure situacions noves plenes de sentit que facilitin la participació i la implicació d'aquests professionals.

«Crear espais de conversa i d'intercanvi» significa cercar actuacions reals compartides, tenir-ho present en la gestió del centre per fer-les efectives dins l'horari lectiu dels mestres, en diferents franges i modalitats.

> *Aquestes dinàmiques permeten que cada docent es comprengui millor a si mateix; alhora, els equips se senten créixer quan comparteixen experiències i construeixen una forma de parlar sobre la seva escola.* (Vilalta, 2008)

La nostra vivència

L'escola pública Riera de Ribes és una escola de dues línies situada a Sant Pere de Ribes (Barcelona).

En un primer moment, a l'escola no fèiem res específic per al professorat nouvingut. Sí, però, que hi havia un marc favorable per a la conversa, l'intercanvi i la formació: cicles, claustres, formació al centre i fora, etc.

Amb tot, les vivències ens han fet adonar que, si treballem dia rere dia per millorar la qualitat del nostre centre i perquè els nens i les nenes aprenguin més i millor, és necessari que hi hagi una bona adaptació i integració dels mestres que hi arriben nous.

Aquests mestres han de sentir com a seu el projecte de l'escola, diferent per a alguns, complex per a uns altres, però aquest professional que arriba de nou ha de «poder gestionar amb certa tranquil·li-

TEMA DEL CURS

tat la incertesa que genera la seva tasca professional» (Parellada, 2008)

Per això hem trobat aquests temps i aquests espais d'interacció, que tenen la complicitat de l'equip directiu i del claustre, però també de les famílies i de l'alumnat.

Els nens i les nenes saben molt de l'escola: com treballem, per què fem les coses i, de manera informal però quotidiana, són un suport altament eficaç i gratificador per als mestres. (Opinió manifestada per docents nous en una trobada amb la cap d'estudis, imatge 1)

Escola Riera de Ribes

Imatge 1. Els nens i les nenes saben molt de l'escola i són un suport gratificant per als mestres que arriben nous a l'escola

Considerem les estratègies d'acolliment del professorat com un lloc de formació continuada i compartida

La comunitat que aprèn, des del primer moment, comparteix vivències i maneres de fer, cadascú des del seu lloc, però amb l'objectiu d'anar forjant interessos i conviccions comuns. Les aportacions dels alumnes i de les alumnes constitueixen una invitació oberta i sincera als mestres i a les mestres perquè se sentin des del primer moment integrants de ple dret de l'escola.

Volem que els mestres que acaben d'arribar tinguin èxit, però que aquest èxit es desenvolupi dins del marc del projecte d'escola i suposi un creixement per a tots els seus integrants.

Considerem les estratègies d'acolliment del professorat com un lloc de formació continuada i compartida, on conflueixen aspectes emocionals i cognitius per desenvolupar actituds d'escolta, d'empatia, de respecte, de reconeixement, etc.

Les eines i els espais per portar-ho a terme són diversos i aporten mirades i vivències pedagògiques diferents. Totes les activitats es fan durant l'horari lectiu dels professionals i les professionals del centre.

El punt de partida comú és la conversa, una conversa per construir, per tranquil·litzar, per acompanyar, per incloure, per aprendre..., i, plegats, poder generar actuacions i actituds de comprensió i cooperació a fi de desenvolupar el projecte de centre. Aquesta conversa es realitza amb diverses persones:

- Les reunions amb l'equip de gestió (equip directiu i coordinadors), per comprendre i compartir el projecte de centre: els primers dies de curs i dues o tres vegades més al llarg del primer trimestre.
- Les reunions de cicle amb el coordinador i amb els companys i les companyes d'etapa, per acompanyar en aquells aspectes de gestió organitzativa que impliquen més d'un nivell.
- Les reunions de claustre per reflexionar conjuntament sobre el que fem i el que passa a l'escola, com també participar en l'elaboració d'una identitat col·lectiva de centre.
- Les reunions de nivell formades pels mestres que estan en els dos cursos de la mateixa edat i l'assessora (una mestra de l'escola).

Aquesta última reunió serà la que explicaré de manera més detallada.

Les reunions de nivell amb l'assessora es fan dins l'horari lectiu i en una franja de dues hores setmanals

Les reunions de nivell amb l'assessora es fan dins l'horari lectiu i en una franja de dues hores setmanals.

Aquestes reunions sorgeixen en el moment que prenem consciència que, a alguns mestres nous, els produeix molta inseguretat la vida quotidiana a les aules i dissenyem la figura de l'assessor amb un horari determinat que permet fer-los un acompanyament molt proper.

Aquestes reunions es basen en una actitud d'escolta, d'interacció, de reflexió, de comunicació i d'acompanyament entre els mestres i l'assessora.

L'objectiu que persegueixen és fer una coconstrucció de coneixement, on interaccionin els sabers i les experiències dels tutors de l'aula amb els sabers i la intervenció pedagògica que aporta la mestra assessora, intervenció que prové de la seva experiència, de l'experiència d'altres companys i companyes o d'altres fonts de recursos (aportacions d'articles, de lectures diverses, etc.) (imatge 2).

Aquesta metodologia de treball incideix directament en la manera com s'organitzen els continguts, atès que permet incorporar-hi els diferents sabers prenent com a punt de partida les idees de les nenes i els nens, com també les històries que es generen i que es plantegen a les aules.

Cerquem la millor manera de canalitzar inquietuds, desitjos, emocions, per fer alumnes rics en sabers, perquè d'aquests sabers en puguem construir coneixement i fer persones competents a la vida, tenint present la globalitat i les relacions que s'estableixen entre les diferents matèries instrumentals.

Perquè aquestes reunions siguin riques en tots els àmbits (cognitius i emocionals), ens cal comprendre. Tal com diu Edgar Morin, la comprensió comporta una projecció de l'un cap a l'altre i una identificació de les altres persones cap a un mateix, per això afavorim les intervencions a l'aula des dels diferents rols:

- L'assessora entra a l'aula per compartir amb la mestra l'observació d'una activitat concreta, prèviament pactada i amb unes fites clares.
- L'assessora dinamitza l'activitat a l'aula per facilitar que el mestre o la mestra es faci una representació del que succeeix i serveixi per reconduir i avançar.

Reunió rere reunió, mestres i assessora analitzen les actuacions que cal continuar fent i es formulen objectius nous

Reunió rere reunió, mestres i assessora analitzen les actuacions que cal continuar fent i es formulen objectius nous.

La satisfacció que ens ha donat l'ús d'aquest recurs ens ha portat a generalitzar-lo en el centre, de manera que tots els tutors i les tutores disposen de dues hores setmanals amb l'assessora. Tenim pendent, però, la incorporació en aquesta dinàmica d'alguns suports i especialistes.

Escola Riera de Ribes

Imatge 2. Compartir l'interès per l'aprenentatge dels infants ens fa sentir membres d'una comunitat que aprèn

TEMA DEL CURS

HEM PARLAT DE:
- Plans d'acollida.
- Treball en equip del professorat.

AUTORA
Mercè Cuadras
Escola Riera de Ribes.
Sant Pere de Ribes
(Barcelona)
mcuadras@xtec.cat

Aquest article fou sol·licitat per Guix: Elements d'Acció Educativa el mes de setembre de 2010 i acceptat el mes de març de 2011 per ser-hi publicat.

Conclusió

Les persones som les que formem les escoles. Dins d'aquests grups de persones, les mestres i els mestres en són una part fonamental, per assegurar l'aprenentatge integral i amb benestar dels altres pobladors de l'escola: les nenes i els nens.

Cal, doncs, que als centres hi hagi una planificació reflexionada, compartida i coherent per acollir i integrar el professorat que hi arriba.

L'esforç de recursos personals que l'escola inverteix a afavorir la integració dels mestres i les mestres nouvinguts es veu compensada amb escreix pels resultats que n'obté.

Només plantejant-nos constantment objectius nous per assolir, mantindrem una escola viva i dinàmica i podrem aconseguir la qualitat d'ensenyament que tots (nens i nenes, mestres i famílies) volem i ens mereixem. Només així podrem poblar aquest poble d'una veritable comunitat. ■

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

HUGUET, T. (2006): *Aprendre junts a l'aula, una proposta inclusiva*. Barcelona. Graó (Biblioteca de Guix, 150).
LURI, G. (2008): *L'escola contra el món, l'optimisme és possible.* Barcelona. La Campana.
MORIN, E. (2001): *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro.* Barcelona. Paidós Studio.
— (2006): *El método: El conocimiento del conocimiento*. Madrid. Cátedra.
PARELLADA, C. (2008): «Complexitat i educació: algunes claus a considerar». *Perspectiva Escolar,* núm. 323, p. 3-12.
VILALTA, D. (2008): «Algunes reflexions sobre complexitat i currículum a l'educació infantil i primària». *Perspectiva Escolar,* núm. 323, p. 24.